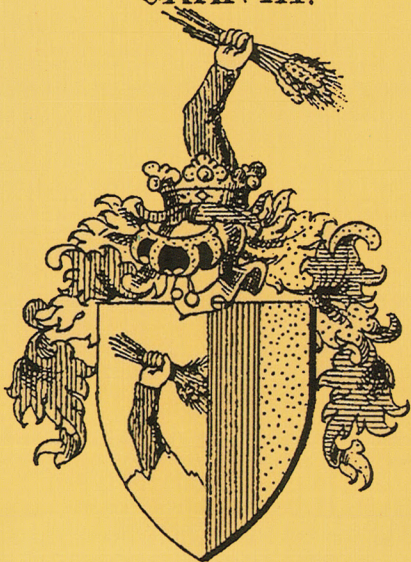

Mladen Nadu

GRANYA.

OBITELJ GRANĐA

(kanonici, vojnici, političari)

MUZEJ PRIGORJA

Mladen Nadu

OBITELJ GRANDA

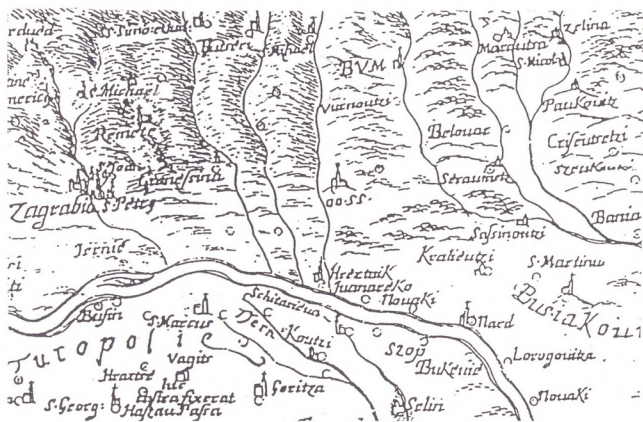
(kanonici, vojnici, političari)

Sesvete, 2010.

Zahvaljujemo se
Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba
na izuzetnoj pomoći
pri postavljanju izložbe i tiskanju kataloga.

Zahvaljujemo se na posuđenim eksponatima i arhivskoj građi (fotokopije) za ovu izložbu:

- ☐ Muzeju Grada Siska
- ☐ Hrvatskom Državnom arhivu
- ☐ Obitelji Granda
- ☐ Tomislavu Aralici
- ☐ Arhivu Kaptola
- ☐ Hrvatskoj seljačkoj stranci

Zemljovid Stjepana Glavača iz 1673. g.

Muzej Prigorja će u 2010. godini postaviti izložbu pod navedenim naslovom. Tijekom dugogodišnjeg proučavanja povijesnih izvora, kada smo pripremali izložbu o naseljima i selima u Sessvetskom prigorju - tražeći podatke u selu Šašinovec - naišli smo na spomen ploču na jednoj kući u tom selu na kojoj piše da je tu rođen Josip Granda: „Osnivač organizacije SKOJ i KPH u Šašinovcu.“

Zainteresiralo nas je i samo prezime GRANDA. U Hrvatskom bibliografskom leksikonu (tom V, Čakovec 2002) pronašli smo podatke o dvojici Granda-Ivanu i Gasparu.(1) Ivan Granda je rođen u selu Šašinovec (nedaleko Sessveta) 25. III 1879. godine: „političar, član HPSS, narodni poslanik, ranjen u ruku prilikom atentata na Stjepana Radića u beogradskoj skupštini“. Gaspar Granda bio je zagrebački kanonik i branitelj Siska 1593. godine. U boju protiv Turaka prilikom opsade Siska on je ubijen, sahranjen je u zagrebačkoj prvostolnici kraj oltara Gervazija i Protazija. Nad grobom je, po pisanju Tkalčića i Ivančana, bila ploča s natpisom na kome se moglo pročitati da je zagrebački kanonik i bečki arhidakon poginuo za spas domovine prilikom opsade i gubitka sisačke tvrđave“. (2)

Još jedan podatak o prezimenu Granda je vrlo važan: „obitelj Granda pripadala je hrvatskom plemstvu“(3). Ova nadgrobna ploča nalazi se danas u Hrvatskom povijesnom Muzeju (pronađena je 1925. godine u Arheološkom muzeju u Zagrebu).

Muzej Prigorja dao je napraviti repliku koja je u stalnoj postavi muzeja. Latinski tekst izveden je kapitalom, ali ploča nije posvećena samo Gasparu Grandi već i Kristoforu Grandi, isto tako zagrebačkom kanoniku. U svezi toga počeli smo istraživati, jer se na ploči navodi da su ove Grande porijeklom iz Siska, kada se u povijesnim izvorima prvi puta spominje prezime Granda. U Kaptolskom arhivu u Zagrebu nalazi se rukopis Ljudevita Ivančana: „Podatci o zagrebačkim kanonicima (1193.-1924).“. Ovdje smo pronašli dosta podataka o kanonicima s prezimenom Granda. Naveli smo da je Ivan Granda rođen u selu Šašinovec. Međutim, pitanje je: je li Grande iz 1593. godine, za koje sa navodi da su porijeklom iz Siska, imaju svoje posjede u tom dijelu Sessvetskog Prigorja i kada se u povijesnim izvorima prvi puta spominje Šašinovec. Prvi povijesni pisani dokument koji spominje Šašinovec je isprava Eliasa iz Sopronce iz 1475. godine. On je zagrebački kanonik i kustos zagrebačke crkve, a u toj ispravi se spominje plemić Ladislav iz Šašinovca (nobiles LADISLAUS de SAMSYNOVC) kojega tuži Brcko, zagrebački prebendarski dekan: „jer nije platio oporučni zapis prebendarskom zboru.“(4)

Selo Šašinovec se nalazi oko 5 km sjeveroistočno od Sessveta, na području koje pučanstvo ovoga kraja naziva Sessvetsko Prigorje. Ne postoji zemljovidni naziv za ovo područje pod tim imenom, ali se navodi u stručnoj literaturi: „Središnji dio Medvednice ima najizrazitije Prigorje i Podgorje--, to su najpitomiji i najviše naseljeni dijelovi Središnje Hrvatske“(5). Granice lokalnog Sessvetskog Prigorja možemo odrediti kombinacijom zemljovidnih i katastarskih međa. Sjeverna granica bi bila Medvednica koja se kao „magnus mons“ javlja u povijesnim izvorima 1221. godine (opis međa posjeda „terra Cupuc et Widuse“) (6), dok se kao Medvednica prvi puta javlja 1328. godine u ispravi kralja Karla Roberta: „inter fluvium Zave et inter dictos montes Medvednich“(7).

U nižim predjelima na obroncima Medvednice nastao je obilan sloj tla bogat organskim sastojcima zbog truljenja biljnih dijelova na kojima uspijeva hrast kitnjak koji se često javlja u srednjekovnim ispravama 13. i 14. stoljeća na ovome području prilikom reambulacije posjeda(8). Na višim predjelima Medvednice prevladava bukva, ali ima i pitomog kestena i graba. Južna granica Sessvetskog Prigorja je

rijeka Sava i aluvijalna (recentni aluvijal) nizina uz nju, vrlo pogodna za ratarstvo, dok su blagi obronci Medvednice idealan teren za uzgajanje vinove loze. Istočna i zapadna granica su katastarske i općinske međe nekadašnje općine Sesvete. Kroz Sesevsko Prigorje prolazi dio prirodnih pravaca: "što su kroz dugu prošlost taj dio središnje Hrvatske učinile težištem gospodarskog i političkog razvoja cijele Hrvatske"(9).

Ovim prirodnim prvcima (panonski, podravski, sjevero-posavski) prolazile su tijekom srednjeg vijeka dvije najvažnije prometnice toga vremena - „Via Exercitiale“ u smjeru sjever-jug, dok je „Magna strata“ ili „Magna via regis“ imala smjer istok-zapad. Obje ove prometnice prolazile su preko područja Sesevskog Prigorja - „Magna via regis“ dolazila je iz Teutonije, prolazila pored Gradeca, jedan njen krak produživao je dalje na istok i negdje iza Dubrave se račvao u dva nova pravca - jedan skreće prema jugoistoku, ide pored Sesveta i nastavlja dalje prema Čazmi, dok drugi ide dalje u smjeru istoka. Uza Sesvete skreće na sjever i preko Popovca ide prema Zelini i Varaždinu.

Cesta „Via Exercitalia“ dolazila je iz Hrvatskog Zagorja, prelazila je Medvednicu kod današnjeg Laza (srednjevjekovni Wrazilaz) prolazila kroz ili pored Kašine, Sesveta i prelazila Savu kod „taranzitus leprosorum“ (prelaz gubavaca), dalje produžavala u Posavinu i Pokuplje. Zahvaljujući prirodnim povoljnim okolnostima (plodno tlo) ali i susjedstvu Gradeca i Kaptola naseljavanje na području Sesevskog Prigorja započelo je već krajem XI. stoljeća osnivanjem Zagrebačke županije i biskupije u doba kralja Ladislava (1077.-1095.). Na čelu županije je župan (comes) imenovan od kralja koji stoluje u Zagrebačkom kastrumu.

Područje Sesevskog Prigorja pripadalo je Zagrebačkoj županiji - sela, naselja i zatim kastrumi smjestili su se na obroncima Medvednice i uskom brežuljkastom pobrdu, te uz široku plodnu ravnicu uz Savu. Posjedi, sela i kastrumi na ovom području nalazili su se isto tako u granicama crkvenih i svjetovnih feudalaca - Zagrebačke biskupije, Zagrebačkog kaptola, plemićke porodice AKA(AČA), Gradeca i slobodnjaka zagrebačke utvrde (Iobagiones castri zagrabiensis) koji imaju svoje posjede oko GLavnice i Moravča (današnjih naselja).

Ovi slobodnjaci su još prije osnivanja Zagrebačke županije imali svoju plemensku župu Moravče: "Već za Kolomana, ako ne još u, i prije u doba hrvatskih kraljeva uređene su hrvatske županije: zagrebačka, križevačka, varaždinska - ali, tako da su i dalje živjele male plemenske župe sa središtima u Garešnici, Rovišću i MORAVČU"(10).

U doba župana moravečkog, Abrahama, koji je bio uz Belu IV cijelim tijekom borbe s Mongolima, ova stara plemenska župa (Moravče) se izdvaja iz Zagrebačke županije (postaje moravečko-glavnički distrikt ili komitat) i dobiva posebnog župana.(11). Ostali dijelovi Sesevskog Prigorja - sela, posjedi većim dijelom, bila su u vlasništvu Zagrebačke biskupije i Zagrebačkog kaptola.

Naveli smo da je Ivan Granda rođen u selu Šašinovec, koje se u pisanim povijesnim izvorima prvi puta spominje 1475. godine. Najviše podataka o selu Šašinovec imamo u pisanim povijesnim izvorima iz XVI. stoljeća. Godine 1507. u popisu dimova za kraljevski porez u Zagrebačkoj županiji spominje se Šašinovec (SAMSYNOCVZ) - ima deset dimova.(12). Iste takve podatke imamo i za godinu 1509. i 1517. (broj dimova je devet i šest). U iskazu sela i kmetova koje su pristaše biskupa Šimuna Erdegya (biskup od 1518.-1543.) godine 1531. prisvojili, među nabrojenim selima je i Šašinovec, ali je očito da notar ima

problema s prijevodom na latinski: "villa Kobylak cum Novaky et CZACIIS(!). Ibi coloni sunt XXV". (13). Godine 1543. u popisu ratne daće za Slavoniju selo Šašinovec (Samsynovcz) plaća 20 florina ratne daće(14). U popisu dimova u Zagrebačkoj županiji iz 1546. godine spominje se Šašinovec (in SAMSYNOVCZ domini episcopi Zagrabienensis) - plaća za 4 dima.(15). U popisu dimova za kraljevski porez od 1 forinte po dimu u Kraljevini Slavoniji iz 1553. godine -u Šašinovcu (in Samsynovcz domini episcopis) ima 6 dimova. U popisu dimova za kraljevski porez od jedne forinte po dimu spominje se Šašinovec (SAMSSYNOVCZ) 1566., 1570., 1573. godine(16).

Iz ovih popisa vidimo da svoje posjede u Šašinovcu imaju Zagrebačka biskupija, ali i sam biskup. Godine 1578. za zagrebačkog biskupa imenovan je Ivan Kranjčić iz Moslavine(17). U svojoj oporuci iz 1584. godine piše: "... poslije blagdana Svih Svetih učinio je biskup Ivan iz Moslavine oporuku..., Bolonjskom zavodu namro je 800 forinti, isto tako za sprovod, a uz to više legata svojim rođacima od kojih su neki u ŠAŠINOVCU, drugi pod Cesargradom, a neki u Ugarskoj..., neke tažbine imade utjerati njegov rođak i lektor Granja....za diobu ostavine rođacima odredio je (između navedenih) i bečkih arhidakona Gaspara GRANJU(18). Ovdje se prvi puta spominju Grande u svezi posjeda biskupa u Šašinovcu. Istražujući dalje, konstatirali smo da je „lektor Granda“ Kristofer Grandja koji je bio zagrebački kanonik 1564. godine, čazmanski prepozit 1574., a lektor od 1578. godine. On, kao lektor Zagrebačkog kaptola 1581. godine u Hrvatskom saboru izjavljuje da je Kaptol oslobodio Sišćane davanja poreza: "da tim vjernije služe u borbi protiv turskim navalama, te je lektor Granda tražio od Sabora da Sišćani budu lišeni plaćanja poreza koji im je kraljevski dikator odredio"(18a). O njemu Ivančan još navodi: "Kristofer Granda bio je rođak biskupa Ivana Kranjčića, te se kao takav spominje u njegovoj oporuci. U veljači 1584. poslao ga je biskup Ivan u Beč. Prije polaska u Beč načinio je Granda 24. I. 1584. oporuku, glasom koje ostavlja svojim rođacima sav svoj imetak - koji se nalazio u Šašinovcu i u Ugarskoj"(19).

Kristofer Granda umro je 7. X. 1584., njegov nadgrobni spomenik pronađen je u zagrebačkoj katedrali (to smo već ranije naveli).(20). Dakle, prvo je biskup Ivan ostavio svoj posjed u Šašinovcu svojim rođacima, od kojih je jedan Kristofer Granda, a zatim Kristofer Granda ostavlja svoj posjed u Šašinovcu rođacima. Iz ovoga zaključujemo da su Grande imale svoj posjed u Šašinovcu već početkom XVI. stoljeća. Još je jedan vrlo važan podatak za porodicu Granda. Ivančan tvrdi da je on: "bio sin JAKOPA GRANYAZKY, koji je dobio plemićki list od cara Rudolfa II 14. I. 1578. godine i grbovnicu za sebe te za brata Nikolu. Ova je obitelj bila već od prije plemenita, te joj je plemstvo staro samo potvrđeno".(21).

Isto to navodi Ivančan kada govori o zagrebačkom lektoru Petru Grandi (Petar Grangia). On je zagrebački lektor, a 1535. zagrebački vikar.

Potpisao je u ime Kaptola zakladnicu kanonskog arhidakona Gjüre, koji je za prebendara Ivana iz Resnika sagradio kuću.(22) On je bio pristaša kralja Ferdinanda, te se s ostalim kanonicima (ferdinandovcima) sklonio na Grič.(23). Ivančan ovdje prvu puta spominje porijeklo imena Granda: "talijanskim pravopisom pisano ime GRANGIA imalo se čitati GRANJA kako to dokazuje potanje pisanje tog prezimena. Granja su starodovna plemićka obitelj, koja je na temelju stare plemenštine dobila plemićki list i grbovnicu"(24). To je isto već 1896. godine objavio I.Bojničić: "Granya aliter Granyanszky Christophorus et frater Nicolaus cum filius...." ali ne navodi ime oca(25). Međutim, 1899. godine u svome dijelu „Der Adel von Kroatien und Slavonien“ on navodi da je otac Kristofera i Nikole Jakob GRANYANSZKY“(26).

Iz svih ovih do sada navedenih izvora možemo zaključiti da su Grande porijeklom iz Siska (okoliše?), a već u prvoj polovici XVI. stoljeća imaju svoj posjed u Šašinovcu. Ivančan još spominje dvoje Granda, obojica imenom Georgius. Jedan od njih, Georgius Grangya (senior) bio je kanonik zagrebački (1529.) i pristalica kralja Ferdinada. On 1545. nadgleda s kanonikom Antunom iz Božjakovine nadogradnju sisačke tvrđave(27). Ovdje je Ivančan dodao i svoje mišljenje o prezimenu Granda: "valjda su nosioci toga imena studirali u Italiji, pak su vrativ se kući podpisivali svoja imena onako kako su ih u Italiji pisali, a možda su starinom bili iz DALMATINSKIH krajeva".(28). Drugi Georgius (junior) bio je također zagrebački kanonik. Godine 1534. bio je na studiju u Padovi, a 1535. trebala se je u Zagrebu održati diecezanska sinoda (za biskupa Šimuna Erdedija). To saznajemo: "iz lista što ga je pisao dne. 29. ožujka 1535. kanonik štioc Petar GRANGJA svome nećaku kanoniku Jurju Grangji koji je boravio na naukama u Padovi.(29)

B.A. Krčelić u svojoj „Povijesti zagrebačke crkve“ donosi dosta podataka o Grandama. Prvo spominje Petra Grandu u sudskom sporu (9.I.1523) između zagrebačkog biskupa Šimuna Erdedija kao tužitelja i Kaptola kao tuženika: "u toj parnici, lektor i kanonik te zakoniti zastupnik Kaptola Zagrebačke crkve časni magistar Petar Grandas predočio je sudu između ostalih prije dotaknute pisane isprave (per honorabilem magistrum PETRUM de GRANGYA lectorem et canonicum ac legitum procuratorem)"(30). U poglavlju o biskupu Ivanu Erdediju (on smatra da je bio zagrebački biskup 1514.-1518. godine), kada navodi imena kanonika spominje i Petra Grandu (Petrus Grangya) (31). Spominje Petra Grandu također u vrijeme biskupa Šimuna Erdedija. Naime, biskup Šimun bio je pristalica kralja Ivana Zapolje i - dok je stolovao u Čazmi - traži od Kaptola zagrebačkog da se javno izjasni za Ivana Zapolju, te da pošalje svoje izaslanike njemu u Čazmu: "...po želji poslan je Andrija s lektorom Petrom Grandom (cum PETRO GRANGYA lectore). (32) Krčelić još zatim navodi: "Štaviše, vrijedni su vječna sjećanja toliki i tako znameniti muževi, koji su u tolikim opasnostima održavali i čuvali Zagrebačku crkvu..., te lektor Petar Granda (ac PETRUS GRANGYA, lector)".(33). U popisu kanonika opet navodi: "...iz različitih sam isprava izvukao ove ..., lektori..., Petar Granda" i navodi da je umro 1540. (atque 1540, a morte Petri Grangya capituli lector).(34). Zatim ovdje, u popisu kanonika navodi da su 1543. godine: "zapovjednici u Gradcu Juraj Herešinac, JURAJ GRANĐA (GEORGIUS GRANGIA)(35). Ivančan je također naveo jednoga Jurja Grandu (juniora), koji je studirao u Padovi 1534. godine, ali navodi „da su u isto doba bila dva kanonika istog krstnog imena i prezimena".(36). Kristofera Grandu spominje Krčelić prvi puta u doba biskupa Draškovića (1563.-1587.) u popisu imena zagrebačkih kanonika (Christop-horus Grangya). (37) Sljedeći spomen ovoga kanonika je iz godine 1584.: "lektor Kristofer Granda (lector Christophorus Grangya)"(38). Isto tako, kao i Ivančan, Krčelić prvi puta spominje Šašinovec u oporuci biskupa Ivana Moslavečkog iz 1584. godine: "...za svečani pogreb 800 (forinti), svojim rođacima u Šašinovcu, Cesargrad te Stjepanu Szabou u Ugarskoj 600,...., za izvršitelje., i svog rođaka Gašpara Grandu"(39). Ovdje prvi puta spominje Gašpara Grandu, a onda u doba biskupa Herešince (1585.-1587.) spominje se u popisu kanonika i Gaspara Grandu (Caspar Grangya) (40) Ivančan i Krčelić navode da je Kristofer Granda rođak biskupa Ivana Moslavečkog a Krčelić tvrdi da je i Gaspar Granda isto tako rođak biskupa Ivana Moslavečkog.

Spomenuli smo da selo Šašinovec plaća kraljevski porez-dimnicu. Naveli smo broj dimova, ali nema imena onih koji plaćaju taj porez. Međutim, u popisu domaćinstva kmetova, inkvilipa, plemića armalista, predijalaca i plemića jednoselaca u Zagrebačkoj županiji naišli smo u 1598. godini na prezime GRANDA. Naime, u selu Šašinovec plemić NIKOLA GRANDA ima jednog kmeta (nobilis Nicola Granya in Samsynovcz-Thomas Jankovych, colonus) (41) U popisu domaćinstva za kraljevski porez u iznosu od 75 denara po domaćinstvu u Zagrebačkoj županiji (iz 1600 godine) u Šašinovcu Nikola Granda (in Samssynocz Nicolaus Grania) plaća ovaj porez za jedno domaćinstvo.(42). Ovi podaci su nam isto tako potvrda da Grande imaju svoj posjed u Šašinovcu od 1584. godine, (možda i ranije) te da su bili plemići i imali svoj grb, koji su dobili na temelju stare plemenštine.

Bojničić je objavio plemićki grb Granda: "Pismo o plemstvu i grbu od kralja Rudolfa (d.d Wien) od 14. I. 1578. za Kristof Granja, lector i kanonik zagrebačke crkve, njegovog brata Nikolausa, sina pokojnog JACOBA GRANYANSKSZY, dalje za Martina, Franza, Johana, sinove QUIRINA GRANYANSZKY, konačno za Stefana, Gašpara, Mathiasa i Georga, sinove Fabijana GRANYANSZKY, koji su svi već bili ranije plemeniti"(43). Bojničić ovdje navodi da je otac Kristofera Grande, Jakob GRANYANSZKY, zatim navodi još dvojicu Granyanszky-Quirina i Fabiana-i navodi imena njihovih sinova.(44) U svezi prezimena Granda moramo spomenuti i biskupa Petra Domitrovića (1611.- 1628.) koji je rođen u Cesrgradu (1580.) od: "uglednih i od starine katoličkih roditelja Andrije i Helene, rođene Granda".(45) I u njegovo vrijeme spominju se Grande u Šašinovcu: "Quod nomine et in personis fidelium nostrorum Michaelis quondam Martini, et Marci ac Martin quondam GEORGII GRANNNYA filiorum fratrum videlicet inter se, nobilium vero episcopatus nostri Zagradiensis predialium in possessione nostra seu praedio superior SAMSSINOCZ vocata....., anno Domini millesimo sextangesimo vigesimo secundo (1622.) (46). Isto tako, u doba biskupa Petra Petretića (1647.-1667.) spominje se posjed u Šašinovcu i Grande: "quid nobilis praedialis episcopatus nostri zagradiensis de SAMSSINOCZ, nepote GEORGIUS GRANGIA....", zatim se navode njegovi rođaci i spominje se 1622. godina, na osnovi pisma biskupa Petra Domitrovića (47). Godine 1772. obitelj Granda iz Šašinovca: "...Pavao Granda drugačije zvan Granjanski, u svoje je i u ime svoje braće i ostalih članova obitelji, predložio grbovnicu Rudolfa II od 14. lipnja 1578. za Jurja Grandu i rodoslovlje. Odbor je dosudio da se obitelj treba ubrojiti među plemićke, jer je dokazano rodoslovlje i postojanje plemićke povlastice"(48). Da su Grande bili plemići, naveo je i Krčelić (1752. godina): "Mnogima se priznaje plemstvo - objavljen je plemićki list Ivana Percingera...., priznati su plemićima Ivan Žigrović i drugi, koje dalje navodim, naime....., GRANJA ili GRANJANSKI ",(49).

U Hrvatskom državnom arhivu pronašli smo još niz podataka o porodici Granda iz Šašinovca. Godine 1795. i 1796. u sudskim spisima spominju se Pavao Granda i njegov sin Matija i navodi se da su oni iz Šašinovca (Pauli Grangia aliter Grajansky in possessione Sasinovacz). I u 1796. opet se spominje posjed Šašinovec u vlasništvu porodice Granda (possessione Sassinovecz, familia Grangya aliter Grayanszky) te se navodi da je Pavao Granda plemić. Obitelj Granda iz Šašinovca je početkom XIX. stoljeća imala sudske sporove, tako se tijekom 1802. navodi niz imena s preziimenom Granda (Grangya), a u jednom sudskom sporu iz 1827. navodi se drugo prezime: "Thoma Grandya aliter Granyanzky".(50)

Svi dosadašnji povijesni izvori potvrđuju nam da su Grande imale svoj posjed u Šašinovcu.Među-

tim, Bojničić je isto tako naveo da je nosilac plemstva (grbovnica Rudolfa II iz 1578.) bio i Gaspar Granya (Granyanszki): "kao sporedni stjecatelj navedeni Gaspar Granya bio je kasnije (1585.) zagrebački kanonik i arhidakon od Bekšina, a 1593. godine pao je u kod Siska u borbama s Turcima"(51). U izvorima smo pronašli da je on bio svećenik zagrebačke biskupije i da je već 1597. postao zagrebački kanonik, a na studij u Bolognu otišao 1581. godine: "1581, 28. marti. d. Caspar Grannya can. ecclesiae Zagrabienensis est receptus in collegiam"(52). Te iste godine postao je bečki arhidakon, a sa studija u Zagreb dolazi 1584. godine. Kanonik je u Zagrebu sve do 1593. godine, kada je zajedno s zagrebačkim kanonikom A. Kovačićem (nakon pogibije M. Fintića i ranjavanja B. Đuraka - obojica isto kanonici) imenovan za zapovjednika vojničke posade kaptolske utvrde Sisak.(53). Ovdje moramo postaviti pitanje - ...kanonici, vojni zapovjednici utvrde Sisak?! Citirajmo u svezi toga A.Luinovića: "Kad se govori o Sisku od XIII-X stoljeća, pogotovo o sisačkoj utvrdi i velikoj pobjedi kršćanske vojske nad Turcima, nezaobilazno se mora govoriti o Zagrebačkom prvostolnom kaptolu. Zagrebački kaptol je, naime, zemaljski feudalni gospodar Siska i sisačke pokrajine od 1215. godine kada mu ga je darovao zagrebački biskup Stjepan II (1215.-1225.) pa sve do nacionalizacije iza II.svjetskog rata". (54)

Moramo se sada vratiti u 1094. godinu: "Premda nema neposrednih svjedočanstva o osnutku Zagrebačkog kaptola ipak s pravom već odavno u literaturi se ističe da je kralj Ladislav 1094. uz biskupiju podigao i kaptol"(55). Sama riječ KATOL (CAPITOLIUM) označuje: "dio grada u kome stoluje biskup i gdje se nalazi katedrala, također i zbor oko biskupa".(56). Prvi kanonici su bili: "oni službenici (officionari) koje je Ladislav dodijelio biskupu Duhu. Oni su došli u Zagreb iz susjednih županija. Misli se da su se već tada oni nazivali kanonicima".(57) Naziv kanonik (canonicus): "postaje od grčko-latinske riječi CANON-viši svećenik, nadpop, član kapitula stolne crkve"(58). Od svog osnivanja pa sve do danas zagrebački kaptol je : "jedna od najznamenitijih i najdugovječnijih ustanova, ne samo u Zagrebačkoj nadbiskupiji već i u povijesti hrvatskog naroda općenito. Na crkvenom, političkom, znanstvenom, gospodarskom, umjetničkom pa čak i na RATNOM području Zagrebački je kaptol kao ustanova, a kanonici pojedinačno, stekao neprolazne zasluge" (59) Zagrebački se kanonici imenom prvi puta spominju u Felicijanovoj ispravi iz 1134. godine: "BARKIS, MIHALJ, DRŽINA---, zasigurno su prvi zagrebački kanonici čija imena pouzdano znamo" (60). N. Klaić navodi da je Ivan Gorički u svojim Statutima naveo: "da je vjerojatno od osnutka brojio 32 kanonika..., tek biskup Ladislav Kobol (1326.-1343.) određuje da uvijek budu 32 kanonika" (61). Kao feudalni veleposjednik Zagrebački kaptol se datira od 1181. godine kada mu je potvrđeno vlasništvo posjeda Varaždinske Toplice : "Zagrebački biskup Stjepan I (1215.-1225.) dao je zagrebačkim kanonicima predjise SISAK, Odru, Pribiševe i Drenčinu, od kojih su SISAK, Odra, i Drenčina dio velikog posjeda Odra".(62). U povelji kralja Ludovika iz 1352. dat je: "vrlo detaljan opis granica kompleksa zemalja u blizini Siska..., koja u kaptolsku zemlju i posjed Sisak (terra et possessie capituli SCITEH vocata) ubraja i zemlje iz Stjepanove darovnice ..., na području tih svojih posjeda sagradio je Kaptol 1544. utvrdu Sisak, koja je odigrala važnu ulogu u borbi protiv Turaka" (63). Sve do provala Turaka u XV. stoljeću, a posebno u XVI. stoljeću Sisak je gospodarsko središte Kaptolskog posjeda s razvijenom poljoprivredom, ribarstvom, šumarstvom, a provalom Turaka postaje: "glavna strateška točka ne samo obrane Kaptola nego i cijele kraljevine".(64) Zagrebački kaptol, kao vlasnik ovoga posjeda imao je, kao i drugi veleposjednici, vojnu obvezu i održavanje utvrda za obranu od nava-

le neprijatelja. Vodio je u rat svoje podložnike, a njegovi kanonici su se: "nalazili na čelu kaptolskih postrojbi i sudjelovali u svim bitkama".(65). Da bi Kaptol osigurao obranu svojih posjeda već oko 1530. godine: "na samoj će Kupi zagrebački biskup dati sagraditi manji kaštel kraj važnog prijelaza preko rijeke Kupe kod Pokupskog. Taj je kaštel sagrađen u tlocrtnoj formi i na neki način je prethodnica budućeg kaštela u Sisku".(66) Devet godina kasnije, ban Petar Keglević napisao je pismo kralju Ferdinandu (1527.-1564.) u kojemu je između ostalog tražio: "da se podignu nekakve utvrde na važnim prijelazima preko Kupe..., jedna blizu mjesta Siska". (67) Kralj Ferdinand je u svojoj ispravi od 20. rujna 1544. odobrio - na inicijativu zagrebačkog biskupa Nikole Olaha (1543.-1548.): "vrijedan pothvat Zagrebačkog kaptola u gradnji tvrđave kod Siska, te kraljevski porez od kaptolskih podanika sa sisačke gospoštije prepušta kaptolu radi izgradnje spomenute tvrđave".(68).

Krčelić isto tako navodi početak gradnje sisačke tvrđave: "kad se prionulo gradnji tvrđave, za upravitelja je postavljen vaščanski arhidakon, zagrebački kanonik Emerik Račan. Pozvani su zidari iz Italije, pa je 14. travnja 1544. započeo posao od ostataka i ruševina drevne Siscije".(69). Iz opisa novosagrađenog sisačkog kaštela, kojega je napisao Grgur Svetački: "...kao član komisije koja je po zapovijedi Kaptola i tadašnjeg zemaljskog kapetana kraljeve vojske u Slavoniji Luke Sekelya pregledala stanje novosagrađenog kaštela u Sisku, u rujnu 1552. godine, vidi se da je kaštel do toga vremena bio graditeljski posve dovršeni osposobljen za obranu".(70) Gradnjom ovoga kaštela zagrebački Kaptol postaje glavni organizator u obrani teritorija između Une, Save i Kupe, koji sada postaje vrlo važna strategijsko vojno područje. Zagrebački Kaptol je isto tako odredio: "tvrđavom Sisak i cijelom provincijom upravljati će preko dvojice svojih članova. Između arhidakona svake godine je postavljao jednog za zapovjednika tvrđave, a jednog od kanonika magistra postavljao je za upravitelja preostalog gospodarstva. Prvi je bio u pravom smislu riječi VOJNI ZAPOVIJEDNIK, a drugi je vojnoj postrojbici pružao živu, oružje i streljivo".(71) Za vrijeme rata Turske i Perzije (1588.), Hrvatskoj i Ugarskoj je ovaj sukob donio zaustavljanje prodora turskih snaga na njihov teritorij. To je trajalo vrlo kratko, samo dvije godine, kada je turski sultan Murat III 29. studenog 1590. godine pristao na prekid rata s Perzijom. Sada se opet turske snage okreću prema zapadu "Hrvatska i Ugarska postaju poprištem krvavog rata"(72). Godine 1591. sultan je za namjesnika u Bosni imenovao (beglerbeg) Hasan pašu, kojeg P. R. Vitezović izvodi iz pravoslavne porodice Predojević - "iz Luzaća kod Sanskog Mosta" (73). Hasan paša Predojević je u kolovozu 1591. godine pokušao zauzeti kaštel Sisak: "...te je na nj udarao četiri dana, bijući ga iz bojnih topova s brda koje se diže onkraj Kupe ravno nasuprot gradu" (74). U obrani sisačkog kaštela zapovjednici utvrde su bili Nikola Mikac i Stjepan Kovačić, zagrebački kanonici, koji su uspjeli obraniti Sisak, jer je opsada prekinuta 11. kolovoza 1591".(75). Međutim, Turci ne odustaju od osvajanja Siska, 23. srpnja 1592. Hasan paša Predojević ponovo opsjeda Sisak, ali i ovoga puta bez uspjeha. On ne odustaje, jer je Sisak imao vrlo važan strategijski položaj u njihovim osvajačkim planovima, 15. lipnja 1593. s 20.000 vojnika opsjeda Sisak. Obranu sisačke tvrđave vodili su zagrebački kanonici Blaž Gjuralak i Matija Fintić. Nakon pogibije kanonika Fintića, iz utvrde je upućeno pismo u tabor hrvatske vojske, koja se je nalazila kod kaštela Novgrad na Savi: "Ne dođe li pomoć još danas, past će Sisak"(76). Sa 5000 vojnika kršćanska vojska došla je do Siska 22. lipnja 1593. Do sukoba je došlo kod ušća rijeke Odre u Kupu: "... bitka je bila kratka ali krvava, Turci su bili potučeni za svega jedan sat odlučne borbe. Kršćanske su snage izvojevale naj-

sjajniju pobjedu cijelog stoljeća na hrvatskom tlu. Od 10.000 vojnika turskih snaga tek je oko jedna desetina njih iznijela živu glavu. U Kupu je našao smrt i Hasan Paša Predojević⁽⁷⁷⁾

U Europi su slavili ovu pobjedu, ali brzo je reagirao na ovaj poraz i Carigrad, sultan Murat III: "... je 17. kolovoza najvjestio austrijskom caru i hrvatsko-ugarskom kralju Rudolfu rat. Pravi rat između dva cara tek će započeti⁽⁷⁸⁾ Hrvatski ban T. Erdody kanio je osvojiti petrinjsku utvrdu, jer bi njenim osvojenjem utvrdio obranu na potezu od Siska do Petrinje. Opsada se je otegnula do 24. kolovoza 1593., kada je ban T. Erdody saznao da opsjednutima u Petrinji dolazi pomoć: "ogromna vojska od 40.000 ljudi koju vodi rumelijski beglerbeg Hasan Sokolović⁽⁷⁹⁾ Kršćanska vojska obustavila je opsadu i povukla prema Zagrebu. Sisak se sada našao - po četvrti put - pod opsadom, ali i u velikoj opasnosti: "na Kupu je stigao i novi bosanski paša Mustafa, tako da se oko Siska našlo oko 60.000 turske vojske⁽⁸⁰⁾. U sisačkom kaštelu se je nalazila posada od 100 vojnika pod zapovjedništvom zagrebačkih kanonika Andrije Kovačića i Gaspara Grande. Oni su uspjeli održati obranu šest dana, a 30. kolovoza 1593. skrsen je otpor branitelja i Sisak je zauzet. Gaspar Granda je poginuo "s mačem u ruci, a Kovačić je zarobljen i odveden u ropstvo⁽⁸¹⁾ Ovu neuspjelu obranu Siska i tragičnu sudbinu zapovjednika opisao je već 9. rujna Nikola Selnički Stjepanić, biskup srijemski i predstavnik Zagrebačkog Kaptola. (82). Uoči opsade Siska, oba kanonika su napisali pismo zagrebačkom Kaptolu u kojemu su vidovito i realno predviđjeli što će se dogoditi (83). Gaspar Granda je porijeklom iz sisačke porodice Granda, jer je Kaptol vodio računa o tome da jedan od zapovjednika sisačke utvrde uvijek bude: "Sišćanin ili bar rodom iz sisačkog kraja⁽⁸⁴⁾.

Sada se moramo opet vratiti ogranku porodice Granda, koja je imala svoje posjede u Šašinovcu. U pronađeni povijesnim pisanim izvorima pratili smo ih sve do 1827. godine. Isto tako, možemo pratiti i selo (naselje, posjed) Šašinovec na zemljovidima- 1673. na zemljovidu S. Glavaća ucrtan je Šašinovec (Sasinoutzi) i naznačena je kapela. Ova kapela spominje se kanonskim vizitacijama 1811. godine: "Sv. Trojstvo u Šašinovcu, duguljasta oblika, sedam orgija dugačka, 3 široka, sagrađena od hrastovih planjki, zidovi obojeni, popođena ciglom, ima tri žrtvenika. Svetište gleda na zapad, sakristija na sjever, na njoj je jedan prozor. Toranj drveni..., glavni oltar star, oslikan i po ondašnjem običaju pozlaćen, drugi je Majke Božje, treći Sv. Katarine sa slikom na platnu⁽⁸⁵⁾

Na zemljovidu J. Szemana (1822.) ucrtan je Šašinovec (SASSINOVECZ). Na današnjoj kapeli u Šašinovcu je zvono na kojem je upisana godina 1643. - je li je zvono ugrađeno iza 1811.?. (pronađeno je kasnije i ugrađeno) - možda su Grande izgradile kapelu ili su darovale zvono te godine? Godine 1830. Šašinovec ima 403 stanovnika.(86). Iz godine 1866. imamo detaljniji opis Šašinovca: "...selo u županiji Zagreb, kotar Sv. - Ivan, pošta Popovec, bilježništvo u Kašini Donjoj, ima dvije sudčije - jedna za PLEMIĆE, druga za neplemiće u mjestu Šašinovec, 40 kuća (15 PLEMIČIKIH), 449 stanovnika. rkž. Cerje⁽⁸⁷⁾

Ivan Granda (Deda, Kozjak) rođen je 27. ožujka 1879. godine u Šašinovcu. U doba njegove mladosti u Hrvatskoj vladao ban Khuen Hedervary koji je: "kao hrvatski ban kroz 20 godina radio za mađarsku ideju" (88). Tijekom tih dvadeset godina njegovog banovanja u Hrvatskoj je vladao: "podmićivanje, nasilje, prijetnje..., uvoden je mađarski jezik, otvarane mađarske škole..., uz pomoć željezničkih, gospodarskih, poreznih, poštanskih i drugih službi, koje su bile u isključivoj nadležnosti ugarske vlade, smatralo se da će se uskoro uvesti mađarski jezik kao službeni u Hrvatskoj⁽⁸⁹⁾.

Najžešći otpor Khuenovoj nasilnoj vladavini pružali su Hrvatskoj pravaši i socijalisti. Otpor prema mađarizaciji uključuje sve više hrvatsku mladež. Studenti su prilikom otvaranja zgrade kazališta u Zagrebu 1895. godine u znak prosvjeda spalili mađarsku zastavu. Među studentima i mladeži bio je i Stjepan Radić. Spaljivanje mađarske zastave u Zaprešiću na željezničkoj postaji, kada je u sukobu sa žandarmerijom ubijen jedan seljak iz Brdovca, a nekoliko ranjeno, bio je znak općeg ustajanje protiv mađarizacije u Hrvatskoj: "Narodni protumađarski pokret bio je prijelomnica u političkoj strategiji, ali i najava novih metoda borbe i velikih političkih i teritorijalnih promjena na početku 20. stoljeća"(90). Ovakvi istupi hrvatskog seljaštva protiv mađarizacije iskazali su njihovu nacionalnu svijest i njihov socijalni status koji su uočila braća Radić te su 1904. godine u selu Hrastovica pokraj Petrinje osnovali HRVATSKU PUČKU SELJAČKU STRANKU. U programu stranke istaknuto je kao cilj: "gospodarsko i kulturno posvećivanje seljaka i borba za temeljne građanske slobode, borba za zemlju, gospodarsko jačanje sela, sprečavanje iseljavanja, otvaranje PROIZVODNIH ZADRUGA..."(91)

U doba osnivanja HPSS Ivan Granda je imao 25 godina. U svojoj autobiografiji (92) piše da je pučku školu polazio u Cerju i završio 1890. s vrlo dobrim uspjehom. Navodi da su mu otac i majka umrli kada je imao 11 godina i da je živio kod strica sve do 1904. godine. Vrlo mlad se oženio (18 godina) s Maricom Kovačić iz Sesveta - iz toga braka ima petero djece. Godine 1889. upisao se u društvo Sv. Jeronima, te je bio njihov doživotni član. Kupovao je knjige, stvarao vlastitu knjižnicu, što je u ono doba na selu bio raritet: "...tako da sada (1925 - 6) posjedujem vlastitu knjižnicu - osobito gospodarske knjige - od preko 200 knjiga različitih sadržaja". (93) Isto tako navodi da je čitao novine - političke, pučke, a od 1891. godine naročito „Prijatelj naroda“ i pravaški list „Hrvatski narod“. On sam navodi da je pretplaćen na pravaške listove "Hrvatske misli" (urednik S. Radić) i "Dom" (izdavao ga S. Radić): "imam skoro sva godišta („Dom“) od 1899. - 1904."(94). Godine 1906. osnovana je u Cerju seljačka zadruga, a jedan od utemeljitelja je Ivan Granda: "Javnim radom počeo sam se baviti na polju seljačkog zadrugarstva osnovali u Cerju gospodarsko društvo kao zadrugu"(95).

On je tada bio potpredsjednik, a 1908. je tajnik. Zaokupljen tim poslom (zadruga, svojim malim gospodarstvom) spominje i svoju političku djelatnost: "nisam se isticao na političkom polju javno, već sam kao član Glavnog odbora seljačke stranke (HPSS) i član Nadzornog vijeća seljačke tiskare marljivo polazio sve sjednice Glavnog odbora (HPSS)". (96).

Iz ovoga možemo zaključiti da je Granda član HPSS od samog njenog osnivanja, a da se je njegov rad u okviru stranke prvenstveno odnosio na gospodarstvo što on i sam potvrđuje: "osnovao sam osam gospodarskih društva kao zadruge (u svom kotaru), uredio sam uzornu zemljišnu zajednicu te kao glava (predsjednik) te zajednice od 1913. - 1922. uredio sam tako njezino gospodarstvo da sam je predao svom nasljedniku s gotovinom i tražbinom od 200.000 kuna"(97). Isto tako, Granda je, to ne navodi u svojoj autobiografiji (do 1926.) bio jedini seljak, član Poslovnog odbora Hrvatsko - slavonskog gospodarskog društva. Ovo društvo osnovano je 1841. godine., a osnivač je zagrebački biskup Juraj Haulik, koji je bio i predsjednik od 1841. - 1845.: "Vodila su ga fiziokratska načela kao temelji za izgradnju jake gospodarske podloge zemlje. Društvo je imalo bogatu stručnu literaturu - dijelom iz Haulikovih poklona, pokrenulo je 1853. stručni časopis, Gospodarski list (List mesečni hrvatsko-slavonskoga gospodarskog društva)..."(98). Djelatnosti ovoga društva od samog osnivanja do I. svjetskog rata hrvatski seljački

narod: "može svoj napredak zahvaliti radu HSGD u Zagrebu, jedinom društvu koje je djelovalo kao pokretač naprednog gospodarenja na svakoj narodnoj osnovi. Njegovi članovi su naučili bolje gospodariti zahvaljujući Gospodarskom listu, predavanjima i neposrednim savjetima". (99)

Ivan Granda je u tijeku I svjetskog rata izabran u Poslovni odbor društva: "Neki se članovi u prvim ratnim godinama povlače iz Poslovnog odbora, a kao novi članovi javljaju se..., a ulazi i IVAN GRANDA, seljak iz Šašinovca kod Kašine, član Radićeve stranke". (100) Na skupštini HSGD održanoj 30. lipnja 1919. godine u Poslovni odbor izabran je: "Ivan Granda, tajnik Gospodarskog društva kao zadruga u Šašinovcu". (101) Njegov rad u HSGD pratimo tijekom niz godina, tako je na Glavnoj godišnjoj skupštini 30. lipnja 1924. godine izabran u Upravni odbor društva. (102) Isto tako Granda je, paralelno s radom u HSGD bio 1920. godine: "član Nadzornog odbora osiguravajuće zadruge „Providnost“ u Zagrebu i ravnateljstva dioničke zadruge Hrvatski seljački dom". (103) Aktivan je i na političkom polju, on to sam navodi: "kod prošlih izbora (piše to 1926.) izabran sam u domaćem kotaru Sv. Ivan Zelina za NARODNOG ZASTUPNIKA sa 8292 glasa, sa 556 glasova više nego ih je za dr. Pernara palo 1923. godine". (104) Izabran je za narodnog zastupnika (poslanika) i 1927. godine: "od otvorenja Parlamenta nastojim raditi kao pravi seljački zastupnik u Skupštini..., radio sam u odboru za Poljoprivredni kredit i Financijskom odboru..., bavim se proučavanjem financijskih i poljoprivrednih prilika u našoj državi..., najvažnije za narod seljački" (105). Te iste godine, 11. listopada predsjednik HSSS Stjepan Radić i predsjednik SDS Svetozar Pribičević objavili su Rezoluciju o osnivanju SELJAČKO-DEMOKRATSKE KOALICIJE. Njihovo zajedničko geslo je: "borba protiv veliko srpske dominacije, za ravnopravnost u gospodarenju i plaćanju poreza..., Radić još zahtijeva da Hrvatske zemlje (Hrvatska, Slavonija i Dalmacija) budu JEDNA OBLAST" (106). Ova koalicija u parlamentarnim diskusijama žestoko se sukobljava sa srpskom Radikalnom strankom. Radić u takvim diskusijama (1928.) otvoreno i oštro: "napada srbijanski postojeći režim kao policijsko-žandarsku diktaturu hegemonista, pojačanu korupcijom i pljačkom u svim prečanskim krajevima i biva isključen s tri sjednice" (107). Žestina ovih sukoba dovela je političku situaciju do velike napetosti, a kada je Radić u lipnju 1928. godine predložio podjelu Kraljevine SHS: "na četiri političke cjeline - Srbiju, Makedoniju (tj. Južnu Srbiju) Sloveniju i Jadransko-podunavsku oblast (dakle Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu u Vojvodinu), odgovori su bili vrlo žestoki, jer to bi značilo Konfederaciju" (108). Režim je ubrzo odgovorio na svoj poznati način, prvo prijetošću u svom proročanskom listu „Jedinstvu“- da se Radića treba ubiti: "Nije to bilo slučajno, ubojstvo kao tipičan srbijanski način rješavanja političkih i dinastičkih sporova, već se spremalo" (109). Na sjednici Narodne skupštine, 20. lipnja 1928. godine, član Radikalne stranke Puniša Račić ubija Pavla Radića i Đuru Basarićeka, sam Stjepan Radić je teško ranjen, dok su lakše ranjeni Ivan Pernar i Ivan Granda. Granda se je bacio pred Stjepana Radića i pokušao svojim tijelom zadržati hite iz revolvera Puniše Račića. Metak se je zaustavio na satu u džepu prsluka, pa je Granda bio samo lakše ranjen u ruku: "Puniša Račić puca dalje stojičkom mirnoćom i pogađa poslanika Grandu u ruku, koji je svojim tijelom štitio Stjepana Radića. Čim je Granda pao, Radić je ostao nezaštićen na klupi, te Račić ispaljuje i na njega hitac, koji ga pogađa u trbuh..." (110). Ranjenog Radića su odmah poslije atentata odvezli u bolnicu, gdje je operiran, a zatim 8. srpnja prevezli u Zagreb. Nažalost, posljedice ranjavanja nisu se mogle izliječiti, Stjepan Radić umro je u Zagrebu 8. kolovoza 1928. godine. Njegov sprovod u Zagrebu, 12. kolovoza 1928. godine: "...

vjerovatno je najveći u povijesti hrvatskog naroda, pretvorio se poput onoga srpanjskih žrtava 1845. u opću nacionalnu tragediju. Tom prilikom pokazana je i odlučnost za borbu protiv velikosrpske dominacije i nasilja, za slobodnu hrvatsku državu“.(111). Stjepana Radića na čelu HSS naslijedio je Vlatko Maček, a Ivan Granda je i dalje član predsjedništva HSS. Isto tako je i član Upravnog odbora Seljačke sloge: “kulturno prosvjetne organizacije HSS koja se bavila i poticanjem zadrugarstva (1925. - 29. i nakon njezine obnove 1935.) te njezin blagajnik (1935. - 37.). (112).

Na gospodarskom polju Granda je i dalje aktivan, organizirao je regulaciju potoka Kašine (Kanal Granda). Uz sve te aktivnosti, on je i :“dugogodišnji predstavnik suda dobrih i poštenih ljudi Šašinovca, jednog od glavnih sredstava za jačanje lokalne samouprave koje je poticala Seljačka sloga“(112) Godine 1931. u Šašinovcu je osnovana Mljekarska zadruga - predsjednik je Ivan Granda. Njegova politička djelatnost, kao člana HSS-a, nakon smrti S. Radića i dolaskom na čelo HSS Vlatka Mačeka se tijekom idućih godina mijenja - već krajem 1930. godine ne odobrava politiku V. Mačeka i s grupom oporbenih radićevaca dolazi u sukob s pripadnicima Hrvatske seljačke zaštite (osnovana 1935.). Tijekom idućih godina, na njegovu političku orijentaciju počinju utjecati i njegovi sinovi - Stjepan i Josip Granda, koji su bili članovi Komunističke partije Hrvatske. Josip Granda je 1938. u Šašinovcu osnovao ilegalnu organizaciju SKOJ u Sesevskom Prigorju, a 1941. u kući njegov oca Ivana Grande bila je ilegalna tiskara KPH na području ovoga dijela Prigorja. Ivan „Deda“ Granda je simpatizirao partizanski pokret, njegova podrška kao člana HSS akcijama KPH i SKOJ-a bila je značajna zbog njegove političke djelatnosti, ali on nije nikada formalno pridružio KPH.

Nažalost, tijekom rata izgubio je oba sina. Josipa Grandu ubile su ustaše 1941. godine, a drugi sin, Stjepan Gramda uhapšen je 1943. godine zbog suradnje NOP-om i obješen 1943. u Dubravi. Nakon završetka II svjetskog rata Ivan „Deda“ Granda je i dalje politički angažiran, kao član HSS: “...bio je biran u Ustavotvornu i Narodnu skupštinu, te 1946. i 1950. u Sabor N.R.H. Bio je član Prezidijuma N.R.H. Na prvom zadružnom kongresu 1946. izabran je predsjednika Glavnog zadružnog saveza N.R.H. Uz to je bio i u odboru Narodne fronte, potpredsjednik I.O. i do pred smrt predsjednik Seljačke sloge“.(113) Umro je 31. ožujka 1953. godine u 74 godini života, a pokopan je u Arkadama na zagrebačkom Mirogoju uz Stjepana Radića. Njegovi nasljednici i danas žive u njegovoj kući u Šašinovcu.

Na temelju svih ovih naših istraživanja možemo zaključiti da su Grande u Šašinovu od 1584. godine, to je, možemo tako nazvati, prigorski ogranak, jer znamo da su oni porijeklom iz okolice Siska (naveli smo da je jedan od zapovjednika utvrde Sisak uvijek morao biti iz okolice Siska). Istražujući dalje prezime Granda naišli smo i na „treći“ ogranak –u Legradu.U knjigama rođenih, umrlih i vjenčanih navodi se mnogo osoba s prezimenom Granda (od 1858. - 1906). Odakle je prvi Granda došao u Medimurje-iz okolice Siska ili iz Sesevskog Prigorja-ostavljam otvorenim. Prema nekim izvorima, koje moramo još proučiti, ukazuju na Prigorje. Grande su se iseljavale iz Hrvatske-godine 2006. posjetio nas je u Muzeju Prigorja Tíbor Granda, koji već 35 godina živi u Australiji. Njegovi preci su porijeklom iz Lendave, a on smatra da su se doselili iz Prigorja (Cerje).

Iz svih ovih istraživanja o porijeklu prezimena GRANDA i njihovim obiteljima možemo zaključiti da su Grande u povijesti hrvatskog naroda - posebno Gaspar Granda i Ivan “Deda“ Granda - dali svoj obol radeći tijekom svoga života na samostalnosti i obrani integriteta hrvatskog naroda.

BILJEŠKE:

- 1) HRVATSKI BIBLIOGRAFSKI LEKSIKON, tom V., Čakovec 2002., *str. 126* (dalje HBL)
- 2) HBL, *str. 126*
- 3) HBL, *str. 126*
- 4) MONUMENTA HISTORICA LIBERAE REGIAE CIVITATIS ZAGRABIAE, volumen secundum, *str. 363* (dalje MHCZg)
- 5) Geografija Hrvatske, knjiga I, Zagreb 1974, *str. 31*
- 6) CODEX DIPLOMATICUS REGNI CROATIAE, DALMATIAE et SLAVONIAE, volumen III, *str. 200* (dalje CD)
- 7) CD-IX-406
- 8) Geografija Hrvatske, knjiga I, Zagreb 1974, *str.31*
- 9) Geografija..., *str.31*
- 10) F. ŠIŠIĆ, Pregled povijesti hrvatskog naroda, Zagreb 1975., *str. 175*
- 11) N. KLAJČ, Zagreb u srednjem vijeku, Zagreb 1978., *str.27*
- 12) J. ADAMČEK - I. KAMPUŠ, Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV.i XVI. stoljeću. Zagreb 1976., *str.18*
- 13) MONUMENTA SPECTANTIA HISTORIAM SLAVORUM MERIDIONALIUM, Zagreb 1863., (dalje MHSI), XXXVIII-63.
- 14) V. KLAJČ, Popis ratne daće u Slavoniji god. 1543., Vjesnik Kr. Hrv - Dal. Zemaljskog Arkiva, godina IX, Zagreb 1907., *str. 90-91* (dalje VZA).
- 15) J. ADAMČEK - I. KAMPUŠ, Popisi..., *str. 145*
- 16) J. ADAMČEK - I. KAMPUŠ, Popisi..., *str. 190, 228, 240.*
- 17) Lj. IVANČAN, Podatci o zagrebačkim kanonicima 1193-1924, *str.357*
- 18) Lj. IVANČAN, Podatci..., *str.358*
- 18a) Lj. IVANČAN, Podatci..., *str. 375*
- 19) Lj. IVANČAN, Podatci..., *str.375*
- 20) Lj. IVANČAN, Podatci..., *str. 375-376*
- 21) Lj. IVANČAN, Podatci..., *str. 375-376*

- 22) Lj. IVANČAN, Podatci..., *str.* 391
- 23) Lj. IVANČAN, Podatci..., *str.* 393
- 24) Lj. IVANČAN, Podatci ..., *str.* 391
- 25) I. Bojničić, Popis plemića HSD god. 1557. - 1848., Zagreb 1896., *str.* 10
- 26) I. BOJNIČIĆ, Der Adel von Kroatien und Slavonien, Nürnberg 1899., *str.* 55
- 27) Lj. IVANČAN, Podatci..., *str.* 314
- 28) Lj. IVANČAN, Podatci..., *str.* 317
- 29) J. BARLE, Naše dijacezanske sinode, Zagreb 1913., *str.* 166
- 30) B. A. KRČELIĆ, Povijest stolne crkve Zagrebačke, Zagreb 1994., *str.* 83 (lat.69)
- 31) B. A. KRČELIĆ, Povijest ..., *str.* 245-246 (lat.213)
- 32) B. A. KRČELIĆ, Povijest..., *str.* 249 (lat. 216)
- 33) B. A. KRČELIĆ, Povijest..., *str.* 253 (lat.220)
- 34) B. A. KRČELIĆ, Povijest..., *str.* 256 (lat.222)
- 35) B. A. KRČELIĆ, Povijest..., *str.* 257 (lat.223)
- 36) Lj. IVANČAN, Podatci..., *str.* 314
- 37) B. A. KRČELIĆ, Povijest..., *str.* 287 (lat.252)
- 38) B. A. KRČELIĆ, Povijest..., *str.* 294 (lat.259)
- 39) B. A. KRČELIĆ, Povijest..., *str.* 294 (lat.259)
- 40) B. A. KRČELIĆ, Povijest..., *str.* 311 (lat.276)
- 41) ADAMČEK - I. KAMPUŠ, Popisi..., *str.* 395
- 42) J. ADAMČEK - I. KAMPUŠ, Popisi..., *str.* 569
- 43) I. BOJNIČIĆ, Der Adel..., *str.* 55, tabla 47
- 44) I. BOJNIČIĆ, Der Adel..., *str.* 57, tabla 47
- 45) Zagrebački biskupi i nadbiskupi, Zagreb 1995., *str.* 297
- 46) HR-HDA-34, Istraga 1772. (sig. istrage fasc.2, no.33, pag 80 - 81)
- 47) HR-HDA-34, Istraga 1772...
- 48) L. DOBRICA, Istraga zakonitosti plemstva okruga Zelina i Moravče u vrijeme hrvatskog kraljevskog vijeća 1770. - 1774.
- 49) A. B. KRČELIĆ, Anuae ili Historia 1748. - 1787., Zagreb 1952., *str.* 115

- 50) HR-HAA-34, kutija 377, folie 1-69, nobilitaria
- 51) I. BOJNIČIĆ, *Der Adel...*, str. 55
- 52) ANNALI DEL COLLEGIO UNGARICO - ILLIRICO DI BOLOGNA 1553. - 1764., Bologna 1985., str. 28
- 53) HBl, tom V, str. 127
- 54) Sisačka bitka 1593., Zagreb - Sisak 1994., A. LUKINOVIĆ, *Zagrebački Kaptol i obrana Siska*, str. 67
- 55) N. KLAJČ, *Zagreb...*, str. 398
- 56) B. KLAJČ, *Rječnik stranih riječi*, Zagreb 1978., str. 662
- 57) N. KLAJČ, *Zagreb...*, str. 398
- 58) V. MAŽURANIĆ, *Pravno-povijesni rječnik*, Zagreb 1908. - 1922. (reprint, Zagreb 1975), str. 483
- 59) A. LUKINOVIĆ, *Zagreb 900-stoljetna biskupija*, Zagreb 1995., str. 40 - 41
- 60) A. LUKINOVIĆ, *Zagreb 900...*, str. 40 - 41
- 61) N. KLAJČ, *Zagreb...*, str. 407, MCZ-I-134, CD-X-209
- 62) *Zagrebački biskupi i nadbiskupi*, str. 37
- 63) Lj. DOBRONIĆ, *Topografija zemljišnjih posjeda zagrebačke biskupije prema ispravi kralja Emerika iz godine 1201.*, Zagreb, 1951., str. 280
- 64) Sisačka bitka 1593., A. Lukinović..., str. 6765) *Godišnjak gradskog muzeja Sisak*, Sisak 2005., D. Obradović, Nikola Mikac, kanonik Zagrebačkog Kaptola i branitelj Siska, str. 50
- 66) M. KRUHEK, *Krajiške utvrde hrvatskog kraljevstva*, Zagreb 1995., str. 128
- 67) M. KRUHEK, *Krajiške...*, str. 128
- 68) A. LUKINOVIĆ, *Sisačka bitka...*, str. 69
- 69) B. A. KRČELIĆ, *Povijest stolne...*, str. 259
- 70) M. KRUHEK, *Krajiške...*, str. 128
- 71) A. LUKINOVIĆ, *Sisačka bitka 1593.*, str. 70
- 72) *Bojevi za Sisak 1591. - 1593.*, Sisak 1993., str. 18
- 73) V. KLAJČ, *Povijest Hrvata*, tom V, Zagreb 1980., str. 165
- 74) *Bojevi za Sisak 1591. - 1593.*, str. 19
- 75) R. HORVAT, *Povijest Hrvatske*, knjiga I, str. 279

- 76) Bojevi za Sisak 1591. - 1593..., *str.* 25
- 77) Bojevi za Sisak 1591. - 1593., *str.* 25
- 78) Bojevi za Sisak 1591. - 1593., *str.* 27. R.Horvat, *Povijest Hrvatske*, *str.* 285
- 79) Bojevi za Sisak, *str.* 28, R.Horvat..., *str.* 285
- 80) Bojevi za Sisak..., *str.* 28, R.Horvat..., *str.* 285
- 81) Sisačka bitka 1593., A.Lukinović... *str.* 74, B. A. Krčelić. *Povijest stolne crkve...*, *str.* 332
- 82) Bojevi za Sisak..., *str.* 28
- 83) A. LUKINOVIC, Zagreb - 900..., *str.* 178 - 179
- 84) Godišnjak gradskog muzeja Sisak, Sisak 2005., *str.* 51
- 85) Nadbiskupski arhiv Zagreb, Kanonske vizitacije od 24. lipnja 1811., Protokol 66/XXII- 210
- 86) SHEMATISMUS CLERI (ARCHI – DIOCESIS ZAGREBIENSIS) Zagreb 1830., *str.* 60
- 87) V. SABLJAR, Miestopisni riječnik kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, uredio V. Sabljar, Zagreb 1866., *str.* 413
- 88) R. HORVAT, *Povijest Hrvatske*, Petrinja 1924., *str.* 585
- 89) D. PAVLIČEVIĆ, *Povijest Hrvatske*, Zagreb 1994., *str.* 280 - 281
- 90) D. PAVLIČEVIĆ, *Povijest...*, *str.* 287
- 91) D. PAVLIČEVIĆ, *Povijest...*, *str.* 289
- 92) BOŽIČNICA, Hrvatsko-seljački politički kalendar za prostu godinu 1926. (Zagreb 1925.)
- 93) BOŽIČNICA.
- 94) BOŽIČNICA.
- 95) BOŽIČNICA
- 96) BOŽIČNICA
- 97) BOŽIČNICA.
- 98) Zagrebački biskupi i nadbiskupi, Zagreb 1985., *str.* 470
- 99) MIRA KOLAR - DIMITRIJEVIĆ, Hrvatsko - Slavonsko gospodarsko društvo kao središnja zadruga (1907. - 1925.), *Povijesni prilozi*, Institut za suvremenu povijest, br. 11, Zagreb 1992., *str.* 255 (dalje HSGD)
- 100) MIRA KOLAR - DIMITRIJEVIĆ, HSGD..., *str.* 264
- 101) MIRA KOLAR - DIMITRIJEVIĆ, HSGD..., *str.* 269

- 102) MIRA KOLAR - DIMITRIJEVIĆ, HSGD..., *str.* 280
- 103) HLB, *str.* 127
- 104) BOŽIČNICA.
- 105) BOŽIČNICA.
- 106) D. PAVLIČEVIĆ, Povijest Hrvatske, *str.* 339
- 107) D. PAVLIČEVIĆ, Povijest Hrvatske, *str.* 339
- 108) D. PAVLIČEVIĆ, Povijest Hrvatske, *str.* 340
- 109) D. PAVLIČEVIĆ, Povijest Hrvatske, *str.* 340
- 110) J. HORVAT, Politička povijest Hrvatske, Zagreb 1990., *str.* 343
- 111) D. PAVLIČEVIĆ, Povijest Hrvatske, *str.* 341
- 112) HBL - 127
- 113) HBL - 127

1475. godina - Prvo spominjanje naselja (posjeda, sela) ŠAŠINOVEC u povijesnim izvorima

Izvor: MHCZgb-II-363/ document 294 (Povijesni spomenici slobodnog kraljevskog
Grada Zagreba-tom II-str. 363, dokument br. 294)

ANNO 1475., 11 MARTII, ZAGRABIAE.

Elias de Soplonea, vicarius spiritualis, plebanis zagrabiensibus mandat, ut civis quosdam ad
legationes testamentarias collegio praebanderiorum taradentas compellant.

Tekst: Elias de Soplonea, custos chasmensis et canonicus ecclesie zagrabiensis ac venerabilis
magistri Georgi archidiaconi de Bexen et similiter canonici ac vicarii in spiritualibus
eiusdem ecclesie locumtenens.Gravem queralem discretorum dominorum Briccii
decani et aliorum chori ecclesie zagrabiensis prebendariorum nobis oblatam nos
noveritis aeeepisse continentem: quomodo circumspecti quidam et providi,
videliet frater condam domini Martini,plebani de Bakwa, nobilis GREGORIUS
de VRNOWCZ et LADISLAUS de SAMSINOWCZ iuxta testamintalium....

U ispravi Eliasa iz Soplonce (Elias de Saplonea), kustosa i kanonika zagrebačke crkve
Spominje se plemić LADISLAV iz ŠAŠINOVCA kojega tuži BRCKO, prebendarski dekan
zagrebačke crkve jer nije platio "OPORUČNI ZAPIS PREBENDARSKOM ZBORU".

1578.

Popis dimova za kraljevski porez u Zagrebačkoj i Križevačkoj županiji.

REGESTUM CONNUMERATIONIS NOVAE PORTARUM SEU FUMORUM IN DUOBUS REGNI SCLAVONIAE COMITATIBUS ZAGRABIENSI VIDELICET ET CRISIENSI, DICATORE EGREGIO MICHAELE WRNOCZY, JURATIS VERO NOBILIBUS FRANCISCO ZTHOLNYKOWYCH EIUSDEM ZAGRABIENSIS ET GEORGIO FYNTHYCH DICTI CRISIENSIS COMITATUUM, SUPER DICA SACRATISSIMAE CAESAREAE ET REGIAE MAIESTATIS ANNI 1578. PERACTA ET ABSOLUTA ANNO 1579.

Processus Blasii Pogledych iudicis nobilium

Castrum ZAMOBOR spectabilis et magnifici domini Christophori Wgnad fumi 100
 Ibidem oppidum civium Zamoboriensium fumi 35
 Ibidem plebani Zamoboriensis fumi 2
 Ibidem in villa KLADYE domini directoris fumi 4
 BOBOWYCZA domini vicebani Stephani Gregorjanczy fumus 1
 Ibidem Balthasaris Gregorjanczy fumus 1
 Castrum OKYCH cum suis pertinentiis heredum olim domini Petri Erdewdy etc. bani fumi 170
 Depaupertati fumi 5
 KLYNCHA SZELA domini Stephani Gregorjanczy vicebani fumi 8
 Plebani Sancti Martini sub Okych fumus 1
 Ibidem ecclesiae Sanctissimae Trinitatis fumus 1
 In GALGOWO Gregorii filii Michaelis Swgnetych fumus 1
 In KONSCHYCZA Nicolai Bartakowych fumus 1
 Ibidem Thomae Ztrychkowych fumi 1 1/2
 Latus fumos 326 1/2

WRNOCZ Michaelis Wrnocy fumi 2 1/2
 SAMSSYNOWCZ nobilium predialium ibidem fumi 8
 BLAGWSSA et SYMWNCHOWCZ relictae Gregorii Myndzenty fumi 2
 In DRYENOWA Stephani Byztrychky cum sororibus fumus 1/2
 per Walachos desertatus fumus 1/2

SYSLAWYCH ac eadem JEGYWDOWCZ heredum Lypynyey fumi 7
 LOCHYLYNYCZA, CHEHY, JEGYWDOWCZ, MLAKA, NOWAKY et BWZYN heredum Joannis Berizlawych cum dimidia portione heredum Joannis Lypynyey fumi 12
 LOMNYCZA et KOCH heredum Georgii Mernyawchych fumi 5
 BOTHYNCZ domini vicebani fumi 2
 Ibidem Stephani Lodomery fumus 1
 HRELYCHY Francisci Goworkowych fumus 1
 In ODRA et BWZYN relictae Myndzenty fumus 1/2
 Ibidem relictae Czwehtych fumus 1
 Ibidem et SYLLYAKOWYNA heredum Georgii Magdalenych fumi 3 1/2
 Ibidem Nicolai Kerchelych fumi 1 1/2
 BREZOWYCZA Christophori Mernyawchych fumi 10
 Ibidem dominae Catharinae Kvssewvch fumi 6

In ADAMOWCZ Matthiae Kalynzky et Stephani Gradechky fumus 1/2
 Ibidem Georgi Apaleny fumus 1/2
 Ibidem Andreae et Joannis Kassnar fumus 1/2
 Plebani in ZENTH NEDELYE fumus 1/2
 Latus fumos 37

Summa universa facit fumos 2491

Pregled dimova u dijelu Zagrebačke županije

1509.

Reambulatio Stephany Hwmzky in Comitatu Zagrabiensi

BYZTRICZA Bradacz cum pertinentiis	50	Stephani Hwmzky	18
POGRADIE Sandor	1	Castrum BYGZAD domini Georgii	28
Petrus Konzky	7	NOWAKOWECZ relicte Czyganicz	1
DWBOWECZ Stephani Hwmzky	2	BEDENICZA Johannis Vinczky ¹	2
Nicolai Ozel	1	Ambrosius Terek in eadem	4
SITTOMERIA Johannis	8	In eadem Johannis Drobitel	4
Ad castrum GREBEN cum pertinentiis	63	Nemczycz Cristophoris	2
Ibidem Johannis Gothai	4	Mayhuposicz	1
TREM Mathei litterati	4	SIMONOWCZ magistri Francisci	8
BELEZLOWCZ Martini sartoris	4	PYSKOPOWCZY domini episcopi	17
Castrum ZELYNAWAR domini Johannis	50	MAHOWCZ Cristophori	2
Lucas de Kalna	1	Markolab ad Rokonok	16
	262 ⁽¹⁾	Johannis Pezer	22
		Petri Horwath Zelyna ¹	16
			72 ⁽²⁾

Reambulatio Balthasaris in comitatu Zagrabiensi

ZWMZEDWAR cum pertinentiis ¹	149	ADAMOWCZ Ladislai Ladomer	1
BYZTHRA Emerici Korothnay ¹	7	ADAMOWCZ Johannis Paris ¹	2
MIRINA fratum de Lepaglawia	8	GLAWNYCZA Johannis Borothwa	1
INFERIOR STHUPICZA cum pertinentiis ¹	63	GLAWNYCZA Gregorii Cristal ¹	1
Ibidem plebani ¹	10	JEZENOWCZ Nicolai Borothwa	2
SUPERIOR ZTWBICZA relicte Jan-konis ¹	13	JEZENOWCZ Gregorii Barbelich	1
SUPERIOR ZTWBICZA Mathie Borothwa	4	OMILIA Stephani Bisztriczey	6
SUPERIOR ZTWBICZA Martini ¹	8	ADAMOWCZ Gregorii Weroczy	2
SUPERIOR ZTWBICZA relicte Garazda	3	BERIZLAWCZ Andree litterati	1
SUPERIOR ZTWBICZA Blaskonis ¹	2	NAG GARA Sandor	2
SUPERIOR ZTWBICZA Petri Horwath	2	LADOMERCZ cum pertinentiis Bradach	43
SUPERIOR ZTWBICZA Simonis Horwath	6	BOSYAKO cum pertinentiis domini prioris	250
SUPERIOR ZTWBICZA Johannis Dwgy	6	Mathiae groff Tyernecz	10
WRASY LAZ domini Ladislai prepositi	5	BLAGWSA domini episcopi	3
SUPERIOR ZTWBICZA relicte Davidis ¹	5	WRNOCH Johannis et Gregorii	7
SUPERIOR ZTWBICZA domini Stephani ¹	2	SAMSYNOWCZ domini episcopi	9
GLAWNICZA domini Markolab	11	WGRA domini episcopi	44
GLAWNICZA ZELINAWAR	5	SERYAWYNCZ domini episcopi	28
GLAWNYCZA Blasii Zagorcz	1	CHYCHERYE domini episcopi	20
OMILIA Georgii Bonthusowczy	1		439
NEZPESSA Pauli litterati	1	PLANYNIA domini Balsa	19
NEZPESSA Johannis Koz	1	BLYZNA fratrum heremitarum	17
DRENOWA Augustini	2	TERNOWYCZA domini episcopi	13
BERIZLOWCZ Gregorii judicis nobilium	1	NOWAK domini episcopi	8
GLAWNICZA Stephani Kasnar ¹	2	Pertinentie ad castrum MEDWE	42
	318	Mathie Mikulich ¹	5
GLAWNICZA Johannis Kwschicz ¹	2	VICUS LATINORUM domini episcopi	5
GLAWNICZA Johannis judicis nobilium	3	HWDY BYTHEK Sancti Nicolai ¹	4
ADAMOWCZ Johannis Nezpesy	1	Civitas ZAGRABIENSIS	425
		Capitulum Zagrabiense ¹	262
		Abbasia Zagrabiensis ¹	4
		POBRESYE Christophori ¹	3
		Uterque ATHAK abatis ¹	4
		POBRESYE aurifabri	8
		POBRESYE Bradach	4
		POBRESYE Nicolai Soldimarych	1
			824

Mađarski državni arhiv u Budimpešti, Diplomatikai levéltár, br. 104.217.

1600.

Popis domaćinstava za kraljevski porez u iznosu od 75 denara po domaćinstvu u Zagrebačkoj, Križevačkoj i Varaždinskoj županiji.

REGESTUM DICAЕ REGIAE ANNI 1600 A SINGULA DOMO COLONICALI PER DENARIOS 75

COMITATUS ZAGRABIENSIS

Processus egregii Francisci Ztholnikuych iudicis nobilium comitatus Zagrabiensis

Portio domini Benedicti Thwroczi	domus	18
Casparis Bobynacz in bonis Zomzed	domus	7
GHORYCZA fratrum ordinis Sancti Francisci in pertinentiis Zomzed	domus	4
Plebanatus ecclesiae Sancti Georgii in PWSCHA	domus	6
MIRENIE fratrum haeremitarum ordinis domini Pauli in pertinentiis ZOMZED	domus	7
Michaelis Myndzentty in POZAWYA	domus	4
Plebanatus ecclesiae Beatae Mariae in ZTHANYOCZ	domus	20
WRABCHA dominorum capituli Zagrabiensis	domus	63
Plebanatus Sancti Marci in civitate Zagrabiensi in CHERNOMERCZ	domus	5
MYKWLYCHY Joannis Ztholnykowych	domus	5
Dorotee Seraphin consorts Mattiae Zlobochyny	domus	2
Dorotee Ztholnykowych consorts Benedicti Blasekowych	domus	2
Christophori Ztholnykowych	domus	1
Haeredum Wolffgangi Ztholnykowych ac consorts Mattiae Zaboo	domus	3
SEZTYNE domini Nicolai Malekocz ex portione domini Pauli de Gregoryanz	domus	14
Reverendi Nicolai Jelkoczy ex portione domini Nicolai Gregoryanz	domus	14
CHRAHANI civitatis regiae Montis Graecensis Zagrabiensis	domus	12
ILYCZA eiusdem cum BWKOWCZ, CHERNOMERCZ et WERHOWCZ	domus	8
Ibidem Joannis aurifabri civis civitatis eiusdem	domus	2
Francisci Gywwan ibidem civis	domus	1
Relictae Annae Skalychka in TRATYNYH	domus	2
Dominorum Capituli ecclesiae Zagrabiensis PRIGORIE, DAWYDOWCZ et MARKWSSEWCZ	domus	74
REMETE fratrum haeremitarum ordinis Sancti Pauli, BWKOWCZ et BLIZNO	domus	36
ZLAMNOWCZ, Baltasaris Drenoczi cum ZEPNICZA	domus	4
SYMONCHEWCZ cum ZAWERSYE Michaelis Mindzenti	domus	3
Latus facit domus		378
OPOROWCZ dominorum Capituli Zagrabiensis	domus	113
DWMOWCZ eorundem	domus	26
MYNDZENTT iudicatus eorundem	domus	68
Item ad PORTUM ZAWY in eodem iudicatu	domus	39
Villicatus KRALIOCZ cum ultima connumeratione	domus	90
KASSYNA eorundem	domus	32
NOWAK ad OTTOK eorundem	domus	16
REMETINCZ eorundem	domus	4
INFERIOR ATTAK Abbatis Sanctae Mariae in area Capituli Zagrabiensis	domus	4
UGRA SUPERIOR et INFERIOR cum CHWCHER reverendissimi episcopi Zagrabiensis	domus	93
NOWAKY eiusdem	domus	26
In SAMSSYNOCZ Nicolai Grania	domus	1

IN SAMSSYNOCZ – NICOLAI GRANIA

JURAJ DRAŠKOVIĆ

1563-1584.

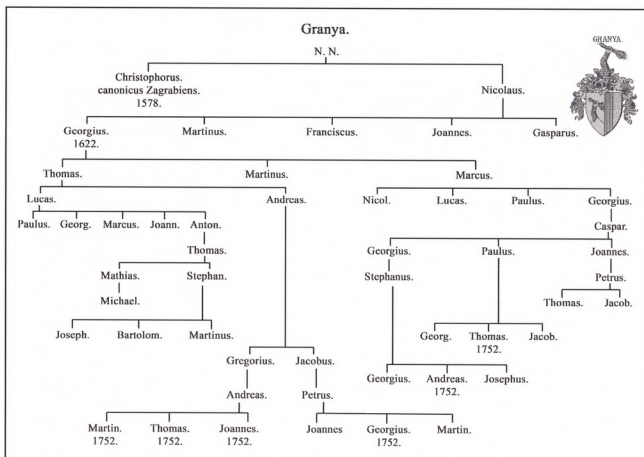
Imena zagrebačkih kanonika

Veliki prepošt Ivan Moslavački; *lektori*: Kristofor Mikulić, umro 1569, zatim Petar Herešinec; *kantor* Ivan Dombrin, povjerenik za pregled i popravak međa prema Štajerskoj, Vidi 42. članak iz 1569.; *kustosi*: Juraj Herešinec, umro 1574., nakon njega Valentin Napulli; *čazmanski prepošti*: Franjo Filipović, a nakon njega Nikola Zelnički; *katedralni arbidakon* Juraj Petrovinski; *dubički arbidakoni*: Martin Zempčín, godine 1565. dekan. Nakon njega nalazi se Antun Vramec; *komarnički arbidakon* Stjepan Leporin; *gorički arbidakon* Ivan Ksanto; *kalnički arbidakon* Toma Verecy; *vaškanski arbidakon* Nikola Dužnić; *čazmanski arbidakon* Marija Dubravački; *bekšinski arbidakoni*: Nikola Zelnički, a poslije Antun Vramec, /252/ pisac *Povijesti kanonika* te župnik crkve Sv. Marka slobodnoga kraljevskoga grada na brdu Gradecu zagrebačkom; *varaždinski arbidakoni*: nakon Antuna Vramca Juraj Würfel; *vrbovečki arbidakon* Pavao Zegdei; *kanonici*: Kristofor Granda, Pavao Kralyoczky, gospodin kninski biskup, Matija Varaždinac, topuski opat Gašpar Stankovački, Mihael Bruman, Juraj Trulja je na studiju lišen kanonske časti, Ambroz Pupčić, Filip Zedinić, Mihael Grabantić, Ivan Dubravački, Nikola Mikac je na studijima, Mihael Jagašić, Ladislav Kerhen, premda stariji, ipak je stavljen na zadnje mjesto.

IVAN KRANJČIĆ iz MOSLAVINE

1578-1584.

Godine dakle 1584. (kako to bilježi Marcelović) zagrebački biskup Ivan Moslavački u Zagrebačkoj utvrdi sastavlja oporuku, koju je 12. studenog potvrdio Rudolf. Prema njoj Ivan hoće da ga se pokopa pored zagrebačkog biskupa Osvalda; Rudolfu oporučno ostavlja 200 većih zlatnika uz nešto srebra; za krajine ostavlja 3000 forinti; za tvrdu Brest 1000 forinti; za bolonjski Kolegij 800; za svečani pogreb 800; svojim rođacima u Šamšinu novcu Cesargrad te Stjepanu Szabou u Ugarskoj 600; za krov Štolne crkve 200 ugarskih forinta; žito, vino i ostalo rođacima i prijateljima; onima koji su skloni učenju mađarskoga jezika 200. Kao pokroviteljce zapisuje đurskog biskupa Jurja Draškovića i jegarskog biskupa Stjepana Radetića, za izvršitelje Nikolu Selničkog i svog rođaka Gašpara Grandu. Umire 3. studenog. Pokopan je u Štolnoj crkvi u Kapeli Sv. Ladislava, položen u grob blizu Osvalda i oltara Božjega, posvećena pod zagovorom Sv. Pavla Apostola. Ovaj je spomen

Rodoslovlje obitelji Granda (sastavio I. Bojničić 1899. g.)

NADGROBNA PLOČA KRISTOFORA I GAŠPARA GRANIJA IZ 1593. GODINE

Natpis:

.IHS: MRA./

RS.DS.CHRISTOPHOROVIC/

ET LECT. AC. CASP. ARCH/

BEXIN.GRANIA.CAN.ZAG/

QVOR ILLE A⁰ 1584./

17. OCTOB: DOMI: IN DNO/

OB DORMIVIT HIC V⁰:PRO/

SALVTAE PATRIAE ANNO.

.15.9.3. 23. AV.../

SCISCIAE FAMILIE SVA. .. /

GNA CVM GLORIA IM...../

RIDVS OCCVBVIT..../

A.

Nos Rudolphus Secundus Dei Gratia electus Roma,
 norum Imperator, semper Augustus ac Germaniae,
 Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae,
 Ramae, Serviae, Pollitiae, Lodomeriae, Cumaniae, Bul-
 garisegnie etc. Rex, Archidux Austriae, Dux Bur-
 gundiae, Brabantiae, Syriae, Carinthiae, Carniolae,
 Marchio Moraviae, Dux Luxemburgae, ac Superioris
 et inferioris Silesiae, Virtembergae, et Thestae Prin-
 ceps, Vivariae, Comes Halspurgi, Pyrolis Perreti, Ky-
 burgi, et Foritia Landgravius Alaticae, Marchio
 Sabri Romani Imperii, supra Anasum, Burgoviae,
 ac Superioris et Inferioris Lusatiae, Dominus
 Marchiae Sclavonicae, portus Naonis, et Salinae
 etc. Memoria commendamus amore presentium
 significantes, quibus expedit Universis. Quod
 quum studium virtutis dubium non sit a na-
 tura proficisci, quae recte rationis radius illu-
 strata, animos hominum non nisi ad res hone-
 stas, et praecelaras amplectendas trahit, voluit si-
 quidem sapientissimus Resum proficia Deus praeca-
 toris Animantibus homini lumen hoc divinum
 inesse, quocumque rerum discrimen facere, tum ne-
 reflectis et contemptis vilibus summa semper spe-
 ctaret, omnique contentione ad ea consequenda
 ferretur, hinc cum diversarum Scientiarum Semi-
 na, tum reliquarum honestarum Actionum, quae in
 humana vita Societate requiruntur, mita proma-
 nent. Verum haec omnia tum dominis, et splendidi-
 soca fieri, et magis ab omnibus usurpare incipi-
 unt, si Principum calculis, et munificentia compo-
 untur.

7.33. Obitelj Granda (Granya), drugačije zvana Granjanski (Granya aliter Granyanszky)¹ Pavao Granja drugačije zvan Granjanski, u svoje je i u ime svoje braće i ostalih članova obitelji, predočio grbovnicu Rudolfa II. od 14. lipnja 1578. za Jurja Granju te rodoslovlje. 2 Odbor je dosudio da se obitelj treba ubrojiti i među plemićke, jer je dokazano rodoslovlje i postojano uživanje plemićke povlastice.

DER ADEL v. KROATIEN u. SLAVONIEN.

Ed. N. 13.

Taf. 41.

GRADANOVICH (GRADANOVIĆ)

GRANYA.

GREBELIANOVICH (GREBLJANOVIĆ)

GREBINSCHITSCH (GREBINIĆ)

GREBLICHKY (GREBLIČKI)

GREGORIANCZ.

GREGORICH (GREGORIĆ)

GREGORJEVICH (GREGORJEVIĆ)

GREGOROCZY (GREGUREVAČKI)

GRIMBSCHITSCH (GRIMEŠIĆ)

GRUBACEVICH (GRUBAČEVIĆ)

GRUBISOVICH (GRUBIŠEVIĆ)

ac lecta, publicata per me Blasium Pothram Notarium Sedis Indi-
cialis Comitatus Castriferrei in: Provinciali Congrega-
tione Universitatis Dominorum, et Nobilium ejusdem
Comitatus Castriferrei Sabasie in Festo Beati Pa-
trici Apostoli celebrata. Idem Notarius manu pro-
pria.

act et cum suo originali in Depositione con-
posita per Stephanum Chyffet Atraxum

Nos Petrus Domitrovich Dei et Apostolica sedis gratia Ec-
clesiæ Zagrabianis Episcopus, Beatæ Mariæ virgi-
nis de Thomszka Abbas, ac sacratissima Casa-
reæ, et Regiæ Majestatis Consiliarius Memoriam
commendamus per presentes, quibus expedit uni-
versis, et singulis. Quod nomine et in personis fi-
delium nostrorum Michaelis quondam Martini,
et Marci, ac Martini quondam Georgii Franjia
filiorum fratrum videlicet inter se de patre li-
num et condictionalium, Nobilium vero Episcopa-
tus nostri Zagrabianis Prædialium in posses-
sione nostra seu Prædio Superior Tambooct
vocato commoran etc. Harum nostrarum vigore
et Testimonio mediante Litorarum. Datum in Ae-
re, nostra Zagrabianis Sabbatho proximo post octa-
vas Corporis Christi Annis Domini Millesimo,
Sexcentesimo, vigesimo secundo, Idem Petrus
Episcopus

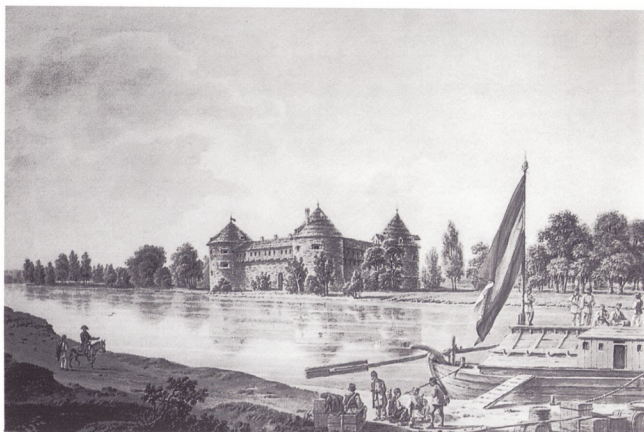
Zagrebački biskup Petar Domitrovic u svom pismu (1622. g.) spominje Grande (Jurja) kao plemića s
posjedom u Šašincvu koji imaju grbovnicu (plemički list) iz 1578. g.

Nos Petrus Domitrovich Dei, et Apostolica Sedis
 gratia Episcopus Ecclesia Lagrabienensis Virgini Mariae
 et Sanctae Commendatarum Abbas, Prædictæ de Rangh
 et Carationis Casarca Regis Majestatis Consiliarius
 Memoria Commendamus tenore Prædictorum Significantes
 quibus ex parte Universis, quod cum nunculi prædicti
 Inceptoris Nobis Lagrabienensis Nobilibus Prædictis: Ceteris
 Universis Inceps Ecclesie vero Nobilibus Marius Rangh de
 Commendatæ rationem personalem, tenens in presentiam Co,
 etiam Universis Memoratis Nobilibus Mario Rangh Alcediboy
 et Prædictis ejusdem Ecclesie masculini Universis, damus
 ducimus, et Conferendam prout et cedimus damus dona-
 mus et Consecimus, Inceps perceptor, et irrevocabili, cedendum
 prout cedimus, pariter, et habendum. Hoc tamen per acceptum
 declarantes, ut ratione obsequium mente nostra Eppli
 2 prædicta circa provisione solutorum, prout impetorum
 Tempore Temporebus quidam foremum hungaricalem
 unum ad Festum c. Martini, Episcopi, et Conceptoris, No-
 bis ac Successoribus Nostris, eadem, atque, sui Haerides per-
 nere sint obligati. In quorum Præsentem firmitatem per-
 petuam presentes Literas Nostras, manus Nostrae pro-
 pria subscriptione nec non sigilli Nobis majoris per-
 stentis munimine roboratas hanc Asserimus: Datum
 Lagrabia in Arc. Nostra Eppli Die quarta Mensis
 Novembris Anno Domini millesimo Trecentesimo Triges-
 simo Quinto Petrus Domitrovich Episcopus Lagrabienensis
 Manu propria. Vnde sigilli in ceteris prout dicitur Inceps Rangh
 Arch. Basilien. Inceps Lagrabienensis.

Cui, cum Sac. Originali celebratissimo Colled
 ac in Præsentem eadem et Quinto censuram in Præ-
 sentem autem Inceps Rangh Arch. Basilien.
 Inceps Lagrabienensis addit per me
 Nikolaus Lucian Holius Lagr Notarius

Stari grad Sisak

Bitka kod Siska 22. lipnja 1593. početni raspored oko 12.00 sati

*haramija sa teškom
bedemskom puškom*

arkebužir konjanik

uskok

*insurrekcio husar
nižeg plemstva*

*husarski časnik
u oklopu iz
Gruza*

*turski pješak
sa sjezirom
na motki*

Kršćani

Turci

0 1000 2000m

cesta za Zagreb
Sava

Eggenberg

Odra

Auersperg

Erdody

janjari

Memi-beg

Hasan-paša

turski most

turski tabor

Sisak

Kupa

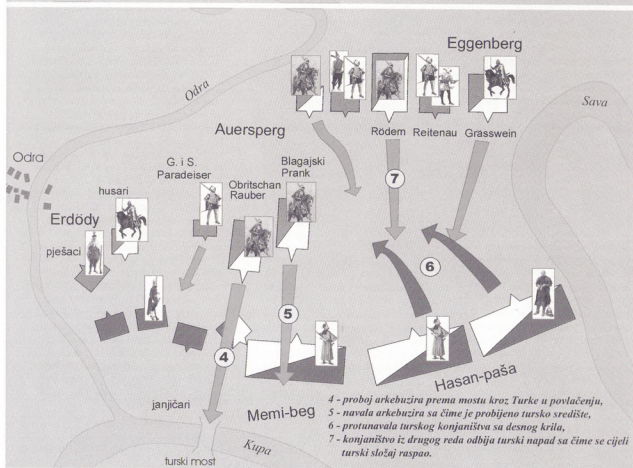
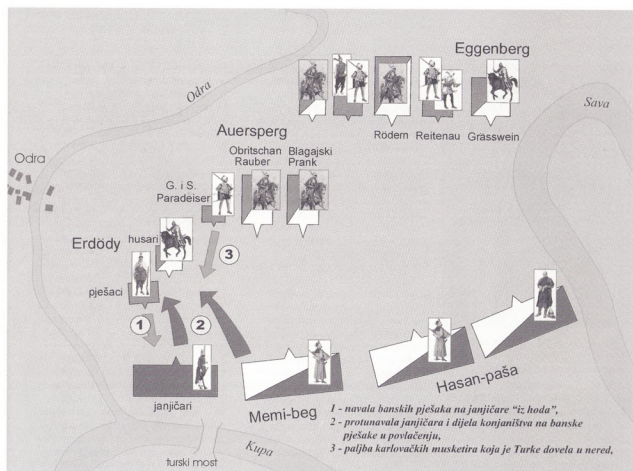
Sava

utvrda Sisak

Sava

turski topovi

cesta za Beč

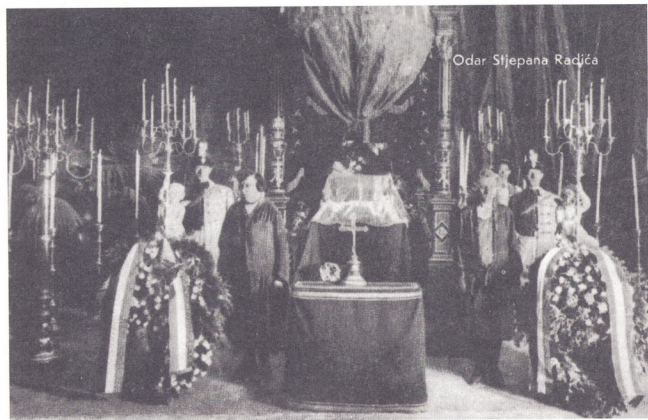

Trnova kruna s kuglom koja je izvađena iz tijela Stjepana Radića, lijevo na slici ranjeni dr. Ivan Pernar, desno zast. J. Granda

Pogreb Stjepana Radića

Trnova kruna s kuglom koja je izvađena iz tijela Stjepana Radića, lijevo na slici ranjeni dr. Ivan Pernar, desno zastupnik J. Granda

Odar Stjepana Radića

Ivan Granda s kolegama u Šašinovcu

Rodna kuća Josipa Grande Jože u Šašinovcu

Josip Granda - Kozjak "Joža"

Ivan Granda "Deda"

Stjepan Granda

Josip Granda s prijateljima na izletu

Izdavač: Muzej Prigorja

Za izdavača: Vladimir Sokol

Autor izložbe: Mladen Nadu

Tekst kataloga: Mladen Nadu

Dizajn naslovnice: Mladen Nadu

Tehnička postava izložbe: Mladen Nadu, Jozo Kovačević, Tomislav Dilber

Likovno oblikovanje kataloga: Mladen Nadu, Tomislav Dilber

Grafička priprema i tisak: GRAFORAD, Rugvica

Naklada: 500 primjeraka

GRANYA.

Kuća Josipa Grande, Šašinovec

